
ANNALS OF THE POLISH ASSOCIATION OF AGRICULTURAL AND AGRIBUSINESS ECONOMISTS

ROCZNIKI NAUKOWE
STOWARZYSZENIA EKONOMISTÓW ROLNICTWA I AGROBIZNESU

Received: 22.08.2023
Acceptance: 23.09.2023
Published: 26.09.2023
JEL codes: O13, Q59

Annals PAAAE • 2023 • Vol. XXV • No. (3)

License: Attribution 3.0 Unported (CC BY 3.0)

DOI: 10.5604/01.3001.0053.8863

AGNIESZKA SIEDLECKA¹, KAMIL TRESKA

Akademia Bialska im. Jana Pawła II, Polska

TURYSTYKA WIEJSKA W POWIECIE BIALSKIM

Słowa kluczowe: turystyka, turystyka wiejska, zasoby środowiskowe, konsument,
powiat bialski

ABSTRAKT. Celem artykułu jest przedstawienie możliwości rozwoju turystyki wiejskiej na terenie powiatu bialskiego. Powiat bialski jest jednym z powiatów województwa lubelskiego, w którym potencjał turystyczny może stanowić istotny element jego rozwoju. Jest to obszar charakteryzujący się dużymi walorami środowiskowymi i kulturowymi oraz niskim poziomem zanieczyszczenia środowiska. W celu oceny potencjału środowiskowego i kulturowego powiatu przeprowadzono badania z wykorzystaniem autorskiego kwestionariusza ankiety. Badania te zrealizowano w drugim kwartale 2023 roku, wśród 108 turystów odwiedzających powiat bialski w trakcie trwania badań lub w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Uzyskane wyniki badań potwierdziły wcześniej stawiane założenia, że teren powiatu bialskiego stanowi istotny przedmiot zainteresowania turystów. Badane osoby wysoko oceniły potencjał turystyczny powiatu i wskazały na znaczącą rolę atrakcyjnych elementów środowiska przyrodniczego. W ostatnich latach zaobserwowano także wzrost zainteresowania turystyką na tym terenie. Wyniki badań jednak wskazują, że należałoby podjąć kroki, które pozwoliłyby na większe wykorzystanie możliwości stworzonych przez środowisko i zasoby kulturowe.

¹ Corresponding author: a.siedlecka@wp.pl

WSTĘP

Turystyka wiejska jest jednym ze sposobów na dynamizację rozwoju obszarów peryferyjnych, jednocześnie jest czynnikiem rozwoju wielofunkcyjnego [Bogusz 2022, Kiryluk 2022, Yermakov, Kostetska 2022]. Sam termin definiowany jest, jako forma turystyki mająca na celu pokazanie podróznemu z miasta, czym jest wieś oraz jakie są jej walory i atrakcje [Sikora 1999]. Forma tej odmiany turystyki stale się rozwija, stając się atrakcyjnym kierunkiem dla ludności miejskiej i turystów szukających alternatyw dla popularnych obiektów turystycznych.

Obszar powiatu bialskiego jest szczególnie interesujący z perspektywy rozwoju turystyki wiejskiej, ze względu na posiadane zasoby naturalne oraz dziedzictwo kulturowe. Niezwykle ważne są walory środowiskowe, związane z brakiem znaczących źródeł zanieczyszczenia środowiska. Głównymi jego źródłami są emisja gazów i pyłów oraz nieoczyszczone ścieki odprowadzane do wód gruntowych i powierzchniowych. Również spalanie paliw związane z działalnością kotłowni przemysłowych, komunalnych, domowych, jak i pojazdami mechanicznymi, są czynnikami odpowiadającym za zanieczyszczenia gazowe i pyłowe [Gmina Biała Podlaska 2020]. Na terenie powiatu nie ma znaczących podmiotów gospodarczych stanowiących źródło zanieczyszczeń.

Na terenie powiatu bialskiego występują wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe. Dla ich zachowania około 12% powierzchni powiatu objęto różnego rodzaju formami ochrony [BLGD 2020]. Na walory krajobrazowe powiatu objęte ochroną składają się [Rada Powiatu w Białej Podlaskiej 2018]:

- obszar Natura 2000, obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO)²,
- obszar Natura 2000, specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO)³,
- Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu” o powierzchni 15 511 ha znajdującej się w granicach powiatu bialskiego,
- Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 11 340 ha,
- osiem rezerwatów przyrody⁴,
- użytki ekologiczne o powierzchni 243 ha,
- pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej.

Najbardziej charakterystycznym walorem środowiskowym powiatu jest rzeka Bug. Bug, na tle Europy, jest wyjątkową rzeką, która zachowała naturalne, meandrujące koryto wraz z nieznacznie przekształconą doliną. Jest największą w środkowej Europie

² „Dolina dolnego Bugu”, „Dolina Środkowego Bugu”, „Zbiornik Podedwórze”, „Uroczysko Mosty-Zahajki”.

³ „Ostoja Nadbużańska”, „Dobryń”, „Terespol”, „Poleska Dolina Bugu”, „Horodyszcze”, „Dolina Krzny”, „Obuwik w Uroczysku Świdów”.

⁴ Sz wajcaria Podlaska, Stary Las, Omelno, Łęg Dębowy, Liski, Dobryń, Czapli Stóg, Chmielinne.

rzeką, której nie dotknięto działalnością człowieka [Obidziński 2010]. Najciekawszym odcinkiem rzeki Bug pod względem przyrodniczym jest Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”. Powstał on w 1994 roku i jest położony na terenie dwóch województw (mazowieckiego i lubelskiego) [Kulicka 2022]. Rzeka Bug wraz z malowniczą pradoliną, starorzeczami i licznymi dopływami sprzyja występowaniu bogatej roślinności. Wzgórza morenowe porastają lasy przechodzące w pola uprawne, w dolinach zaś dominują łąki ze starorzeczami, nazywane „bużyskami” [BLGD 2020]. Poza piaszczystymi brzegami rzeki, przypominającymi morskie plaże, na szczególną uwagę zasługuje punkt widokowy we wsi Gnojno. Widok na zakole Bugu z 30-metrowej skarpy jest jednym z najpiękniejszych widoków okolicy. Przy drodze do Gnojna, w pobliżu Konstantinowa, na obszarze prawie 6 ha znajduje się rezerwat „Stary Las”. Jest to kompleks leśny z borem mieszanym o dominujących gatunkach 130-letnich dębów szypułkowych i sosny zwyczajnej oraz dobrze wykształconym grądem [Żychowska i in. 2018].

Na terenie parku krajobrazowego w gminie Janów Podlaski znajduje się również rezerwat przyrody „Łęg Dębowy” o powierzchni 132 ha. Leży on w pobliżu jednego z zakoli Bugu i rozciąga się na łąki, tworząc krajobraz otwartych przestrzeni z śródpolnymi zespołami drzew. Pod ochroną znajdują się tu liczne gatunki zwierząt i roślin oraz zbiorowisk leśnych i szuwarowych [Gmina Terespol 2023]. Ostatnim z czterech rezerwatów leżących na terenie parku w granicach powiatu bialskiego jest „Szwajcaria Podlaska”. Rezerwat leśno-krajobrazowy o powierzchni 24 ha położony jest na północ od drogi Neple-Bohukały. Rezerwat obejmuje zróżnicowany pod względem rzeźby terenu przełomowy odcinek Bugu, ze stromymi brzegami, głębokimi jarami z różnicami poziomów do 30 m. Odnacza się także wyjątkowymi walorami krajobrazowymi i widokami na malowniczo meandrujący w tym miejscu Bug [Kaczykowska 2018]. Wspomniane powyżej walory, to tylko niektóre z całej gamy innych, które mogą stanowić przedmiot zainteresowania turystów.

Równie atrakcyjne są walory kulturowe. W granicach powiatu bialskiego znajduje się około 400 zabytków, 153 wpisów do rejestru zabytków nieruchomych i 4 dotyczące stanowisk archeologicznych. Najwięcej wpisów dotyczy Terespoła (24) i Janowa Podlaskiego (16), ale również w wielu innych miejscowościach znajdują się interesujące obiekty. Zabytki nieruchome na terenie powiatu obejmują m.in.: układy przestrzenne historyczne, pałace, dwory, świątynie różnych wyznań, cmentarze i zabytki archeologiczne. Poza wspomnianymi obiektami, w powiecie bialskim znajduje się wiele drobniejszych elementów zabytkowych, które obejmują 58 wpisów do rejestru zabytków ruchomych (1724). Głównie należy do nich wyposażenie kościołów i cerkwi, ale także obrazy i rzeźby w kapliczkach [Ciołek i in. 2020]. Do szczególnie cennych zabytków powiatu bialskiego należą, unikalne na tle kraju, drewniane cerkwie unickie zbudowane przez lokalną ludność, np.:

- Sanktuarium Unitów Podlaskich w Kostomłotach z drewnianą cerkwią unicką z 1631 roku),
- cerkiew unicka (obecnie rzymskokatolicka) w Krzyczewie wzniesiona w 1683 roku,
- cerkiew unicka (obecnie kościół św. Mikołaja) we wsi Stary Bubel wybudowana w 1740 roku [Zubkowicz i in. 2012].

Wszystkie opisane powyżej walory stanowią tylko niewielką część zasobów środowiskowych i kulturowych powiatu. Pogłębiona analiza zasobów znajdujących się na tym terenie wskazuje na znaczące możliwości kreowania produktu turystycznego. Wydaje się zasadne poznanie opinii turystów, odwiedzających północną część województwa lubelskiego, na temat możliwości zaspokajania potrzeb turystycznych na tym obszarze.

Celem głównym artykułu jest przedstawienie możliwości rozwoju turystyki wiejskiej na terenie powiatu bialskiego.

MATERIAŁ I METODYKA BADAŃ

Dla określenia możliwości rozwoju turystyki wiejskiej w powiecie bialskim wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego. Badania ankietowe zrealizowano w drugim kwartale 2023 roku z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety, skierowanego do turystów odwiedzających powiat bialski (108 osób) i stanowiły one badania pilotażowe. Badania zrealizowano z wykorzystaniem metody CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview). Metoda CAWI pozwala na realizację badań wtedy, gdy utrudniony jest bezpośredni kontakt z respondentami i daje szansę na realizację badań w przypadku braku środków finansowych. Metoda CAWI jest formą pomiarów ilościowych, w której za pomocą kwestionariuszy ankietowych udostępnianych w internecie, można uzyskać odpowiedź na stawiane pytania badawcze [Kalinowski, Wyduba 2020]. Badania realizowane z wykorzystaniem tej metody stwarzają możliwość anonimowości respondentów, jednak próba w ten sposób dobrana nie jest reprezentatywna. Dobór próby był celowy, kwestionariusz ankiety skierowany był do osób przebywających na terenie powiatu bialskiego w chwili badania lub w ostatnich 12 miesiącach.

Uzyskany materiał empiryczny opracowano metodami statystycznymi z wykorzystaniem pakietu STATISTICA. Analiza statystyczna wyników obejmowała procentowy rozkład liczebności, natomiast współzależność pomiędzy zmiennymi badano testem U Manna-Whitneya oraz za pomocą korelacji Spearmana, a istotność różnic określono przy poziomie $p = 0,005$.

Powiat bialski wybrano do badań ze względu na to, że jest to największy powiat na terenie województwa lubelskiego i charakteryzuje się istotnymi walorami środowiskowymi i kulturowymi. Natomiast województwo lubelskie jest regionem mającym znaczący

potencjał dla rozwoju turystyki wiejskiej. Zgodnie z raportem Lubelskiego Regionalnego Obserwatorium Turystyki, agroturystyka mogłaby być markowym produktem województwa [BIOSTAT 2018].

WYNIKI BADAŃ

Badaną grupę stanowili turyści odwiedzający tereny powiatu bialskiego w trakcie trwania badania (II kwartał 2023 roku) lub wcześniej (w ciągu ostatnich 12 miesięcy). Wśród ankietowanych osób przeważały kobiety (63,9%), a średni wiek respondentów kształtował się na poziomie 30,6 lat, przy odchyleniu standardowym 11,26 lat. W zdecydowanej większości osoby deklarujące wizytę na terenie powiatu bialskiego pochodziły z miast powyżej 70 tys. mieszkańców. Analizując poziom wykształcenia respondentów, najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (50,0%) i średnim (38,9%).

Zdecydowana większość badanych turystów to osoby, które preferowały wyjazdy krajowe (94,4%), zróżnicowana była jedynie ich częstotliwość. Prawie 40% ankietowanych osób wskazało, że korzysta z krajowych zasobów częściej niż trzy razy w roku, a 18% wyjeżdża raz w roku. Pozostali respondenci deklarowali wyjazdy dwa lub trzy razy w roku. Badając częstotliwość zróżnicowanych form wyjazdów wśród respondentów⁵, można stwierdzić, że zdecydowanie najczęściej korzystano z wyjazdów weekendowych indywidualnych (średnia ocena 3,11; odchylenie standardowe 1,19) oraz jednodniowych (średnia ocena 3,02; odchylenie standardowe 1,30). Zbliżone wyniki, dotyczące wyboru wyjazdów kilka razy w roku (33,16%) uzyskał zespół badawczy realizujący badania wśród turystów odwiedzających obszary Polski Wschodniej⁶. Wskazuje to na zwiększające się zainteresowanie tym regionem, jak i formą turystyki, stwarzającą możliwość odpoczynku w terenach oferujących możliwość pobytu w cichym i spokojnym miejscu. Należy wskazać, że w zrealizowanych badaniach nie wystąpiły istotne statycznie różnice pomiędzy częstotliwością wyjazdów w ciągu roku a poziomem wykształcenia respondentów ($p = 0,366$), wiekiem ($p = 0,571$) i subiektywną oceną sytuacji finansowej gospodarstwa domowego ($p = 0,085$).

Uzyskane wyniki wskazują, że kreując produkt turystyczny powiatu, należy koncentrować się na walorach, które mogą stanowić uzupełnienie innych form korzystania z zasobów tego obszaru. Należy także położyć nacisk na wprowadzanie

⁵ Ocena częstotliwości dokonana w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo rzadko, a 5 bardzo często.

⁶ Badania przeprowadzone na grupie 570 respondentów, dotyczące uprawiania turystyki na obszarach wiejskich regionu Polski Wschodniej prowadzonego przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie i Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu [Wojciechowska-Solis i in. 2022].

atrakcyjnych rozwiązań związanych z zaspokajaniem potrzeb noclegowych, które mogłyby konkurować z popularną formą noclegów u rodziny i znajomych. W grupie respondentów korzystających z miejsc noclegowych zdecydowanie bardziej preferowano kwatery prywatne i agroturystyczne niż hotele. Czynniki, które mogły mieć na to wpływ, to przede wszystkim udogodnienia, których oczekują turyści (tabela 1). Uwzględniając cechy społeczno-demograficzne opisujące badane osoby, można wskazać, że wiek jest zmienną mającą wpływ na kształtowanie się ważności takich oczekiwań, jak: możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego ($p = 0,002$; korelacja Spearmana = $-0,298$) i możliwość wypożyczania sprzętu ($p = 0,019$; korelacja Spearmana = $-0,227$). W przypadku pozostałych cech i oczekiwań nie stwierdzono, aby zachodziły istotne statycznie różnice. Jedyny wyjątek stanowiło wyżywienie w miejscu zakwaterowania. Jest to udogodnienie, które było istotne statystycznie w przypadku płci ($p = 0,038$; test U Manna-Whitneya = 1004,50) i wieku respondentów ($p = 0,004$; korelacja Spearmana = $-0,277$).

Tabela 1. Średnia ocena istotności udogodnień oczekiwanych w miejscu zakwaterowania w opinii badanych respondentów*

Wyszczególnienie	Średnia	Odchylenie standardowe
Cisza i spokój	4,53	0,69
Umożliwienie aktywnego spędzania czasu (np. dostęp do boiska, przydomowy ogród)	3,83	1,09
Wyżywienie	3,69	1,08
Zapewnienie atrakcji związanych ze spędzaniem wolnego czasu (np. organizacja kuligów, jazda konno)	3,68	0,93
Informacje na temat obiektów, atrakcji turystycznych	3,61	0,91
Wypożyczanie sprzętu do aktywności fizycznej	3,51	0,94

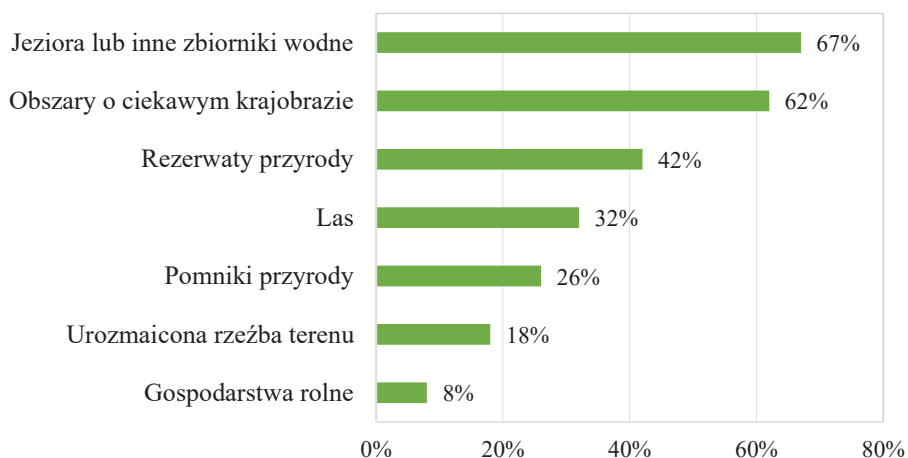
* Ocena w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało w ogóle nieistotne, a 5 bardzo istotne

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych

Istotne jest, że prawie 70% ankietowanych zadeklarowało, że korzystało wcześniej z atrakcji turystycznych powiatu. Długość wyjazdów, w trakcie których korzystano z walorów powiatu była zróżnicowana – turyści biorący udział w badaniu najczęściej przebywali w powiecie przez 2-3 dni (40,7%). Rzadziej była to wizyta jednodniowa (26,9%), co ma swoje odzwierciedlenie w wysokim udziale osób, które nie korzystały z noclegu. Zbliżona liczba ankietowanych korzystała z atrakcji powiatu przez 4-7 dni (14,8%) oraz przez ponad tydzień (17,6%). Zygmunt Kruczek, Krzysztof Borkowski i Leszek Mazanek, prezentujący wyniki badań realizowanych corocznie od 2003 roku

w Małopolsce, wskazali, że również zaobserwowano zwiększenie się liczby turystów krajowych korzystających z 2-3 noclegów oraz z wizyt jednodniowych [Kruczek i in. 2022]. Wskazuje to, że coraz częściej turyści krajowi koncentrują się na krótszych wyjazdach, prawdopodobnie korzystając z tzw. długich weekendów.

Intensywność ruchu turystycznego na danym obszarze uzależniona jest od poziomu atrakcyjności, m.in. walorów przyrodniczych i kulturowych. Poza tymi wiodącymi elementami, na kształtowanie się ruchu turystycznego ma wpływ wiele innych uwarunkowań związanych z zakresem usług (np. promocje, cenowe, jakość usług, gościnność mieszkańców regionu). Usługodawcy rynku usług turystycznych w celu budowy przewagi konkurencyjnej muszą podejmować działania mające na celu promowanie swoich produktów. Zdecydowana większość ankietowanych osób stwierdziła, że turystyka wiejska powiatu bialskiego nie jest dostatecznie promowana (72,2%). W zestawieniu z oceną oferty turystycznej, która została wysoko oceniona przez badanych (47,2% – dobrze, 13,9% – bardzo dobrze), zaobserwować można, że posiadany potencjał turystyczny nie jest w pełni wykorzystywany. Co ciekawe, wystąpiły istotne statystycznie różnice w ocenie oferty turystycznej w przypadku kobiet i mężczyzn ($p = 0,048$; test U Manna-Whitneya = 1030,50). Mężczyźni wyżej oceniali ofertę turystyczną (średnia 3,89; odchylenie standardowe 0,727) w porównaniu do kobiet (średnia 3,57; odchylenie standardowe 0,829). Budowanie oferty turystycznej jest procesem długim i wymagającym zaangażowania wielu pomiotów. Podobnie jak w przypadku ich promocji, wskazane jest, aby było to realizowane przez jednostki samorządowe i organizacje pozarządowe. Usługodawcy mogą stanowić element dodatkowy tych działań.

Rysunek 1. Atrakcyjne elementy środowiska przyrodniczego w opinii badanych

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych

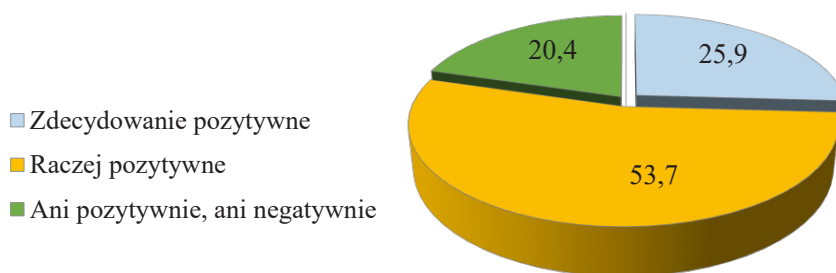
Przeprowadzone badania ankietowe wykazały, że na terenie powiatu znaczącą rolę odgrywają atrakcyjne elementy środowiska przyrodniczego (rysunek 1). Zdecydowana większość ankietowanych, jako element budujący atrakcyjność wybrała obszary o ciekawym krajobrazie i jeziora lub inne zbiorniki wodne (odpowiednio 62% i 67%). Równie znaczącą rolę pełnią rezerваты przyrody (42%), lasy (32%) i pomniki przyrody (26%). Potwierdzeniem tego są rozważania Barbary Roszkowskiej-Mądrej i Michała Romana, twierdzący że: „działalność turystyczna na obszarach wiejskich może być rozwijana tylko wtedy, gdy dany obszar charakteryzuje się dużą atrakcyjnością pod względem środowiskowym” [Roszkowska, Roman 2015].

W opinii respondentów największymi atrakcjami powiatu są:

- dorzecze rzeki Bug,
- stadnina koni w Janowie Podlaskim,
- żwirownia w Międzyrzeczu Podlaskim z bogatym kompleksem rozrywkowym,
- rezerwat „Szwajcaria Podlaska” wraz ze skarżą w Gnojnie,
- zamek w Janowie Podlaskim,
- sanktuarium w Kodniu,
- uroczysko „Zaborek”,
- dworek w Cieleśnicy.

Poza wymienionymi miejscami, potencjał turystyczny powiatu jest zdecydowanie większy i aby go wykorzystać, należy prowadzić szeroko rozumiane działania promujące bogactwo powiatu.

Jakość usług związanych z obsługą turystyki wiejskiej w powiecie bialskim ankietowani ocenili jako bardzo dobrą (10,2%) i dobrą (47,2%). Niewiele ponad 40% badanych osób oceniło ją jako przeciętną, co niemal pokrywa się z oceną dotyczącą ogólnej atrakcyjności powiatu. Należy podkreślić, że w obu tych przypadkach odsetek oceny złej i bardzo złej był nieduży. Duży udział pozytywnych ocen atrakcyjności turystycznej powiatu wskazuje, że jest to rodzaj działalności, który ma szansę dalszego rozwoju. W świetle przeprowadzonych badań, znaczącymi utrudnieniami w dalszym rozwoju turystyki mogą być: infrastruktura transportowa, oferta miejsc noclegowych (jedynie 22% oceniło ją jako wystarczającą) i baza gastronomiczna (jedynie 25% uznało obecną bazę za wystarczającą). Należy jednak zauważyć, że niektóre braki w infrastrukturze w znaczący sposób rekompensowane są przez gościnność w miejscach atrakcji turystycznych. Uzyskane wyniki badań wskazują na pozytywną ocenę gościnności mieszkańców powiatu bialskiego. Połowa ankietowanych oceniła ją jako dobrą, natomiast 27,8% badanych jako bardzo dobrą. Gościnność mieszkańców jako przeciętną wybrało 18,5%, a jako złą jedynie 3,7%, co może się wiązać z odosobnionymi przypadkami.

Rysunek 2. Ocena wyjazdów związanych z turystyką wiejską na terenie powiatu bialskiego w opinii respondentów

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych

Dokonując analizy wyników, można stwierdzić, że ponad 3/4 badanych turystów oceniła swoje odczucia odnośnie doświadczeń z turystyką wiejską na terenie powiatu bialskiego zdecydowanie pozytywnie i raczej pozytywnie. Co piąty badany zachował neutralną opinię. Istotne jest to, że żadna z badanych osób nie określiła negatywnie swoich odczuć związanych z wyjazdami turystycznymi na teren powiatu.

WNIOSKI

1. Badania *desk reserch* obrazujące walory środowiskowe i zasoby kulturowe prezentowane w artykule, wskazują na możliwości rozwoju turystyki wiejskiej na terenie powiatu bialskiego. Dodatkowo przemawia za tym to, że wyjazdy weekendowe i jednodniowe są popularną formą wypoczynku – potwierdzają to uzyskane wyniki.
2. Czynnikiem decydującym o wyborze formy zakwaterowania są warunki umożliwiające odpoczynek w ciszy i spokoju. Jest to najistotniejsze oczekiwanie badanych turystów. Powiat bialski stwarza takie możliwości. Badani turyści preferowali noclegi w kwaterach prywatnych i gospodarstwach agroturystycznych.
3. Wysoko oceniana atrakcyjność turystyczna powiatu bialskiego oraz jakość usług związanych z obsługą turystyki wiejskiej pozwala przypuszczać, że teren ten ma duże szanse na rozwój tego sektora usług. Dodatkowym czynnikiem, który może mieć na to wpływ, jest gościnność jego mieszkańców. Prawie 80% badanych osób oceniło ją dobrze i bardzo dobrze.
4. Zasadne wydaje się dążenie do szerszego promowania turystyki wiejskiej na terenie powiatu. Ponad 70% biorących udział w badaniu stwierdziło, że turystyka wiejska powiatu bialskiego nie jest dostatecznie promowana.

BIBLIOGRAFIA

- BIOSTAT. 2018. *Lubelskie Regionalne Obserwatorium Turystyczne. Raport końcowy* (Lublin Regional Tourist Observatory. Final report), https://www.lubelskie.pl/file/2019/12/Lubelskie_Regionalne_Obserwatorium_Turystyczne.pdf, access: 07.09.2022.
- BLGD (Białkopodlaska Lokalna Grupa Działania, Local Action Group in Biała Podlaska). 2020. *Strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność Białkopodlaskiej Lokalnej Grupy Działania 2014-2020* (Community-led Local Development Strategy of the Local Action Group in Biała Podlaska 2014-2020), <http://blgd.eu/wp-content/uploads/2021/07/LSR-wersja-jednolita-z-dnia-28-wrzesnia-2020.pdf>, access: 07.09.2022.
- Bogusz Małgorzata. 2022. Turystyka jako czynnik wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich (Tourism as a factor of multifunctional development of rural areas). *Turystyka i Rozwój Regionalny* 18: 23-30. DOI: 10.22630/TIRR.2022.18.15.
- Ciołek Łukasz, Anna Józwiak, Dorota Uryniuk, Jarosław Gajewski, Przemysław Bierdziński, Jakub Witczak. 2020. *Powiatowy program opieki nad zabytkami powiatu bialskiego na lata 2020-2023* (The county program for the protection of monuments of the Bialski Powiat for the years 2020-2023). Biała Podlaska: Starostwo Powiatowe w Białej Podlaskiej, https://www.powiatbialski.eu/wp-content/uploads/2020/11/Zalacznik_Nr_1_do_Uchwały_Zarządu_Powiatu_Nr_306_2020.pdf, access: 07.09.2022.
- Gmina Biała Podlaska (The Biała Podlaska Commune). 2020. *Gminny program rewitalizacji dla gminy Biała Podlaska na lata 2020-2027* (Communal revitalization program for the Biała Podlaska Commune for the years 2020-2027), https://gmina-bialapodlaska.pl/wp-content/uploads/2021/11/Projekt_diagnozy_Gmina_Biala-Podlaska-.pdf, access: 10.08.2023.
- Gmina Terespol (The Terespol Commune). 2023. *Fauna i flora* (Fauna and flora), www.gminaterespol.pl/viewpage.php?page_id=3&y=2137&m=2, access: 17.01.2023.
- Kaczykowska Joanna. 2018. *Program ochrony środowiska dla powiatu bialskiego na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025* (Environmental protection program for the Biała County for 2018-2021 with a perspective for 2022-2025). Biała Podlaska: Starostwo Powiatowe w Białej Podlaskiej, https://spbialapodlaska.bip.lubelskie.pl/upload/pliki/0Program_Ochrony_Srodowiska_dla_Powiatu_Bialskiego.pdf, access: 07.09.2022.
- Kalinowski Sławomir, Weronika Wyduba. 2020. *Moja sytuacja w okresie koronawirusa. Raport z badań* (My situation during the coronavirus period. Research report). Warsaw: IRWiR PAN, <https://www.irwirpan.waw.pl/index.php/offer/show/732/publikacje/moja-sytuacja-w-okresie-koronawirusa-raport-z-badan/publikacje/moja-sytuacja-w-okresie-koronawirusa-raport-z-badan>, access: 07.09.2022.
- Kiryłuk Aleksander. 2022. Wybrane zwyczaje agrarne wsi polskiej na przykładzie Podlasia (Selected rural customs of Polish agriculture on example of Podlasie region). *Polish Journal for Sustainable Development* 26 (1): 15-21. DOI: 10.15584/pjsd.2022.26.1.2.

- Kruczek Zygmun, Krzysztof Borkowski, Leszek Mazanek. 2022. Turystyka w regionie małopolskim w czasie pandemii COVID-19 (Tourism in the region of Małopolska during the COVID-19 pandemic). *Studia Periegetica* 37 (1): 107-129. DOI: 10.5604/01.3001.0015.9044.
- Kulicka Inga. 2022. *Prognoza oddziaływania na środowisko projektu "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sarnaki"* (Forecast of the impact on the environment of the project "Study of conditions and directions of spatial development of the commune of Sarnaki"). <http://sarnaki.pl/wp-content/uploads/2022/07/POS-Studium-gm.-Sarnaki-tekst.pdf>, access: 07.09.2022.
- Obidziński Artur (ed.). 2010. *Z Mazowsza na Polesie i Wileńszczyźnie. Zróżnicowanie i ochrona szaty roślinnej pogranicza Europy Środkowej i Północno-Wschodniej* (From Mazovia to Polesie and Vilnius. Diversification and protection of vegetation in the borderland of Central and North-Eastern Europe). Warszawa: Polskie Towarzystwo Botaniczne – Zarząd Główny, https://bagna.pl/images/biblioteczka/z_Mazowsza_na_Polesie_i_Wilenszczyzne.pdf, access: 07.09.2022.
- Rada Powiatu w Białej Podlaskiej (Council of the Biała County). 2018. *Strategia rozwoju powiatu bialskiego na lata 2018-2026* (Development Strategy of the Biała County for the years 2018-2026), <https://www.powiatbialski.eu/wp-content/uploads/2019/03/Strategia-Rozwoju-Powiatu-Bialskiego-na-lata-2018-2026.pdf>, access: 07.09.2022.
- Roszkowska-Mądra Barbara, Michał Roman. 2015. Znaczenie turystyki wiejskiej w zrównoważonym rozwoju terenów peryferyjnych (na przykładzie gminy Płaska) (The importance of the rural tourism in the sustainable development of peripheral areas [example of Płaska commune]). *Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu* 17 (4): 261-266. DOI: 10.22004/ag.econ.233303.
- Sikora Jan. 1999. *Organizacja ruchu turystycznego na wsi* (Organization of tourism in the countryside). Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.
- Yermakov Oleksandr, Iryna Kostetska. 2022. Kierunki rozwoju obszarów wiejskich w Ukrainie i w Polsce (Directions of rural areas development in Ukraine and Poland). *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin. Polonia* LXXVII (B): 91-110. DOI: 10.17951/b.2022.77.0.91-110.
- Wojciechowska-Solis Julia, Magdalena Śmigłak-Krajewska, Sławomir Kalinowski. 2022. Atrakcyjność i preferowanie wybranych form turystyki na obszarach wiejskich Polski Wschodniej – w badaniu opinii i wyborów turystów (Attractiveness and preference of selected forms of tourism in rural areas of Eastern Poland: in a survey of tourists' opinions and choices). *Więś i Rolnictwo* 2 (195): 101-134. DOI: 10.53098/wir022022/05.
- Zubkowicz Rafał, Elena Vetrova, Alaksandr Pańko, Andrej Abramczuk. 2012. *Biała Podlaska – Brześć. Nieodkryty Wschód* (Biała Podlaska – Brest. The undiscovered East). Kraków: Amistad – Program Polska Turystyczna, Biała Podlaska: Urząd Miasta.
- Żychowska Magdalena, Andrzej Łazeba, Wojciech Duklewski, Jerzy Ostaszewski. 2018. *Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna Nadbużańskie Łęgi* (The Nadbużańskie Łęgi nature and educational trail). Janów Podlaski, Lublin: Kartpol.

RURAL TOURISM IN THE BIALA POWIAT

Key words: tourism, rural tourism, environmental resources, consumer, Biala powiat

ABSTRACT. The purpose of the article is to present the possibilities of developing rural tourism in Biala County. Biala County is one of the counties in the Lublin Voivodeship where tourism potential may be an important element of its development. It is an area characterised by high environmental and cultural values and a low level of environmental pollution. In order to assess the environmental and cultural potential of the district, a study was conducted using the author's survey questionnaire. The research was carried out in the second quarter of 2023, among 108 tourists visiting Biala County during the study period or within the last 12 months. The results of the research confirmed the previously stated assumptions that the Biala County area is an important object of interest for tourists. The respondents highly rated the tourist potential of the district and pointed out the significant role of attractive elements of the natural environment. Recent years have also seen an increase in interest in tourism in the area. However, the survey results indicate that steps should be taken to make greater use of the opportunities created by the environment and cultural resources.

AUTHORS

AGNIESZKA SIEDLECKA, DR HAB. PROF. AB

ORCID: 0000-0002-1853-0590

Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska
e-mail: a.siedlecka@dyd.akademiabialska.pl

KAMIL TRESKA, MSC

Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska
e-mail: kamil.aksert@gmail.com

Proposed citation of the article:

Siedlecka Agnieszka, Kamil Treska. 2023. Turystyka wiejska w powiecie bialskim. *Annals PAAAE* XXV (3): 275-286.